

Sygn. akt III AUa 759/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Wiśniewska SSA Agata Pyjas - Luty
Protokolant:	st.sekr.sądowy Monika Ziarko

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2014 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **L. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne

na skutek apelacji wnioskodawcy L. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie – Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 lutego 2014 r. sygn. akt IV U 1345/13

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 759/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 29 maja 2013 r., którą organ rentowy ustalił wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne wnioskodawcy L. C. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od stycznia 1999 r. do października 2011 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca L. C. od dnia 3 grudnia 1992 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą - usługi stolarskie, której prowadzenie zawiesił od dnia 1 listopada 2012 r. Od dnia 1 marca 1994 r. podjął zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w firmie (...) sp. j. w B.. Ostateczną decyzją z dnia 16 listopada 2011 r. Dyrektor (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia stwierdził istnienie obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego dla wnioskodawcy z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1999 r. do chwili obecnej. Wskutek odwołania wnioskodawcy, decyzja ta została

utrzymana w mocy na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 18 stycznia 2012 r. Następnie, w związku ze złożoną skargą wnioskodawcy od powyższej decyzji, prawomocnym wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 30 maja 2012 r. oddalono skargę na decyzję Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 18 stycznia 2012 r. Wnioskodawca L. C. z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej dokonał zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego dopiero od dnia 1 listopada 2011 r. i do dnia 31 października 2012 r. Wcześniej nie zgłosił się do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. Mając na uwadze fakt, że wnioskodawca nie złożył odpowiednich dokumentów zgłoszeniowych oraz rozliczeniowych w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego, organ rentowy sporządził dokumenty rozliczeniowe i wydał przedmiotową decyzję z dnia 29 maja 2013 r. stwierdzającą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne za okresy rozliczeniowe od stycznia 1999 r. do października 2011 r. z tytułu prowadzonej przez wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie jest zasadne. Przytoczył treść art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r., nr 164, poz. 1027 ze zm.) zgodnie z którym, to dyrektor oddziału wojewódzkiego Funduszu rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, do których zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń. Nie należą natomiast do indywidualnych spraw podlegania ubezpieczeniu społecznemu sprawy z zakresu wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne, które kwalifikują się do właściwości organów ubezpieczeń społecznych (ust. 2 art. 109 tej ustawy). Sąd I instancji podkreślił, iż czym innym jest kwestia objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, a czym innym kwestia obowiązku płacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne. Narodowy Fundusz Zdrowia nie jest instytucją władną do orzekania o obowiązku odprowadzania składek na jakiekolwiek ubezpieczenie ani też do pobierania tych składek, gdyż należy to do kompetencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ale tylko on (NFZ) decyduje o kwestii podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 marca 2013 r., III AUa 1288/12). Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w przedmiotowym postępowaniu nie można badać kwestii podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniu zdrowotnemu, gdyż zgodnie z ustawowymi kompetencjami kwestia ta została rozstrzygnięta w postępowaniu przed Narodowym Funduszem Zdrowia (prawomocna decyzja Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z 16 listopada 2011 r.) oraz potwierdzona prawomocnym wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 30 maja 2012 r. Prawomocna decyzja wiąże także sąd ubezpieczeń społecznych. Sąd I instancji stwierdził ponadto, że podnoszona przez wnioskodawcę w trakcie trwania postępowania kwestia umorzenia składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551) oraz kwestia ich przedawnienia nie może stanowić przedmiotu badania Sądu Okręgowego w niniejszym postępowaniu. Zwrócił uwagę, że przedmiotem postępowania była tylko i wyłącznie kwestia wynikająca z zaskarżonej decyzji organu rentowego z 29 maja 2013 r. tj. jaka jest podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne wnioskodawcy za okresy rozliczeniowe od stycznia 1999 r. do października 2011 r. Decyzja organu rentowego z dnia 29 maja 2013 r. nie dotyczyła więc bezpośrednio składek na ubezpieczenie zdrowotne i ich wysokości, kwestii ich przedawnienia ani umorzenia należności na wniosek skarżącego. Również okoliczność na którą powoływał się wnioskodawca w postępowaniu sądowym, że nie wiedział, iż ma w ogóle opłacać składki z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, ale płacił z tego tytułu podatki jest bez znaczenia dla sprawy. Czym innym są bowiem podatki, a czym innym składki ubezpieczeniowe, a w tym wypadku składki zdrowotne. W związku z powyższym Sąd I instancji przyjął, iż skoro wnioskodawca prowadził w powyższym okresie pozarolniczą działalność gospodarczą, która po dniu 1 stycznia 1999 r. nie została przez niego zgłoszona do organu rentowego, a Dyrektor (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia ostateczną decyzją z dnia 16 listopada 2011 r. stwierdził istnienie obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego dla wnioskodawcy z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1999 r., to organ rentowy zasadnie ustalił podstawę wymiaru składek na przedmiotowe ubezpieczenie. Zgodnie z art. 46 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Natomiast, po myśli art. 47 ust 1 tej ustawy to płatnik składek przesyła deklarację rozliczeniową, imienne raporty

miesięczne oraz opłaca składki na dany miesiąc. Zatem to na wnioskodawcy jako płatniku składek ciążył ustawowy obowiązek w tym zakresie.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja wskazująca na podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne od 1 stycznia 1999 r. do października 2011 r. - bez względu na to czy składki są w jakimś zakresie przedawnione lub podlegają umorzeniu (co nie stanowiło przedmiotu rozstrzygnięcia sądowego) - jest zgodna z prawem. Oddalił zatem odwołanie na podstawie powyższych przepisów prawa materialnego i na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca L. C., wnosząc o jego zmianę. Wniósł o objęcie go abolicją z ustawy z 9 listopada 2012 r., tak jak pozostałych obywateli, którzy nie opłacali składek ZUS w całości ponieważ nie jest w stanie spełnić roszczeń finansowych, które są wysuwane przeciwko niemu. Na rozprawie apelacyjnej podniósł, że odwołał się od decyzji dotyczącej odmowy umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej, to jest od decyzji z 22 października 2013 r. Wskazał, że ta ostatnia decyzja jest dla niego dziwna, bo umarza wszystkie należności z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, a nie umarza składek zdrowotnych za ten okres.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona.

Przede wszystkim wskazać należy, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne wnioskodawcy L. C. podlegającego ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, za okres rozliczeniowy od stycznia 1999 r. do października 2011 r. Wnioskodawca odwołał się bowiem od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 29 maja 2013 r. którą to decyzją ustalono podstawę wymiaru składek na powyższe ubezpieczenie zdrowotne.

Tymczasem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza treść decyzji organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. Oznacza to, że zakres przedmiotowej sprawy wyznacza treść zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T., która dotyczyła tylko ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres rozliczeniowy od stycznia 1999 r. do października 2011 r. Nie podlega więc ocenie w niniejszym postępowaniu kwestia wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne, ich umorzenie oraz ewentualne przedawnienie tych składek. Stwierdzić należy, iż Sąd I instancji trafnie wskazał, że do kompetencji organu rentowego nie należą sprawy dotyczące samego objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym. W obowiązującym aktualnie stanie prawnym rozpatrywanie indywidualnych spraw w zakresie podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu należy do właściwości dyrektora oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia. Według art. 109 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) dyrektor oddziału wojewódzkiego Funduszu rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego. Do indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń (ust.1). Do spraw, o których mowa w ust. 1, nie należą sprawy z zakresu wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne należące do właściwości organów ubezpieczeń społecznych (ust. 2). Analiza przytoczonych przepisów wskazuje, że w zakresie regulacji dotyczących ubezpieczenia zdrowotnego istnieje swoisty dualizm, przejawiający się w tym, iż jeden organ decyduje o objęciu ubezpieczeniem zdrowotnym (obecnie dyrektor oddziału wojewódzkiego (...)) z prawem kontroli odwoławczej, wykonywanej obecnie przez sąd administracyjny, zaś z drugiej strony realizacją przydzielonych zadań dotyczących kontroli i poboru składek na ubezpieczenie zdrowotne zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, co z kolei wiąże się z wydawaniem decyzji i prawem ich kontroli przez sąd ubezpieczeń społecznych (art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Najpierw bowiem w odrębnym postępowaniu, prowadzonym przed dyrektorem oddziału wojewódzkiego (...), rozstrzygana jest kwestia podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, a dopiero

w razie stwierdzenia, że dana osoba podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu, np. tak jak w tym wypadku z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, możliwe jest wydanie w innym postępowaniu, prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne czy decyzji wymierzającej należne składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W niniejszej sprawie w dacie wydania zaskarżonej decyzji z dnia 29 maja 2013 r. istniała decyzja Dyrektora (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 1 listopada 2011 r. obejmująca wnioskodawcę L. C. ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od stycznia 1999 r. Decyzja ta została utrzymana w mocy decyzją Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 18 stycznia 2012 r. od której to decyzji prawomocnym wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 30 maja 2012 r. oddalono skargę wnioskodawcy. Zatem organ rentowy był zobligowany w ramach swoich kompetencji i obowiązków do wydania decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia zdrowotne od dnia 1 stycznia 1999 r. do 31 października 2011 r. (od 1 listopada 2011 r. wnioskodawca sam dokonał zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego).

Wypada zauważyć, choć nie kwestionuje już tego wnioskodawca w apelacji, iż w zaskarżonej decyzji z dnia 29 maja 2013 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne została podana w sposób prawidłowy, zgodny z przepisami. Podstawa wymiaru składek zdrowotnych dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą nie zależy od rozmiaru prowadzonej działalności gospodarczej ani od tego czy w tym samym okresie pozostaje się w innym stosunku pracy. Składki na ubezpieczenia zdrowotne płaci się oddzielnie z każdego tytułu podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu. Zgodnie z obowiązującym do 31 marca 2003 r. art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz.U. Nr 28, poz. 153 ze zm.) do ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. W myśl obowiązującego do grudnia 2008 r. art. 18 ust.8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą stanowiła zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Według art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz.391ze. zm.) w okresie od 1 kwietnia 2003 r. do 30 września 2004 r. oraz następnie w okresie od 1 października 2004 r. do 28 lutego 2009 r. stosownie do brzmienia art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jedn. tekst : Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Od dnia 1 marca 2009 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku. Sama składka na ubezpieczenie zdrowotne jest miesięczna i niepodzielna.

Zaskarżoną decyzją z 29 maja 2013 r. prawidłowo również wskazano w jakich okolicznościach faktycznych osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą nie opłacają składki na ubezpieczenia zdrowotne, a pozostaje poza sporem, że sytuacje te nie dotyczą wnioskodawcy.

Odnosząc się do podnoszonego przez wnioskodawcę w trakcie postępowania przed Sądem I instancji zarzutu przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, to Sąd Apelacyjny jeszcze raz podkreśla, że w rozpoznawanej sprawie przedmiotem oceny sądu była i jednocześnie tylko mogła być - ocena legalności decyzji ZUS O/ T. z dnia 29 maja 2013 r. Jest to decyzja dotycząca ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia zdrowotne, a nie decyzja wymierzająca składki zdrowotne lub ustalająca zaległości składkowe z tego tytułu. Warto tylko zaakcentować, iż kwestia przedawnienia części składek zdrowotnych nie jest kwestionowana przez organ rentowy. Organ rentowy pismem z dnia 12 grudnia 2012 r. (k. 21) wskazał, że na dzień 13 maja 2013 r. uległy przedawnieniu składki na ubezpieczenie zdrowotne wnioskodawcy za okres od stycznia 1999 r. do kwietnia 2003

r. Natomiast przedawnienie składek za okres od maja 2003 r. do maja 2004 r. nastąpi po 10 latach od terminu wymagalności. Za okres od czerwca 2004 r. przedawnienie nastąpi po 10 latach od terminu wymagalności plus okres zawieszenia biegu terminu przedawnienia.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sporu sądowego wyznacza przedmiot rozstrzygnięcia zawartego w konkretnej zaskarżonej decyzji organu rentowego. Stąd kwestia umorzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551) nie mogła być również przedmiotem niniejszego postępowania. Podać tylko należy, że na skutek wniosku L. C. z dnia 4 października 2013 r. o umorzenie należności na podstawie przepisów w/w ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. organ rentowy wydał w dniu 22 października 2013 r. decyzję umarzającą postępowanie jako bezprzedmiotowe, stwierdzając, iż ustawa abolicyjna nie obejmuje sytuacji wnioskodawcy (decyzja nie dotyczy jak twierdzi błędnie wnioskodawca umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne). Wnioskodawca na rozprawie apelacyjnej podał, że odwołał się od decyzji z dnia 22 października 2013 r. Zatem to w tamtej sprawie winien podnosić, że jego również obejmuje ustawa abolicyjna. Na marginesie, wspomnieć tylko można, że ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność dotyczy tylko zamkniętego okresu od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. Przedmiotowa natomiast decyzja z 29 maja 2013 r. wskazująca podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia zdrowotne obejmuje okres od stycznia 1999 r. do października 2011 r. Ponadto przepisy ustawy z 9 listopada 2012 r. stosuje się do osób, które podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i z tego tytułu posiadają zaległości składkowe. Dodać należy, że wnioskodawca może ewentualnie złożyć wniosek o umorzenie należności składkowych na podstawie przepisów wyżej cyt. ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń (art. 28 ust 3a).

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.